

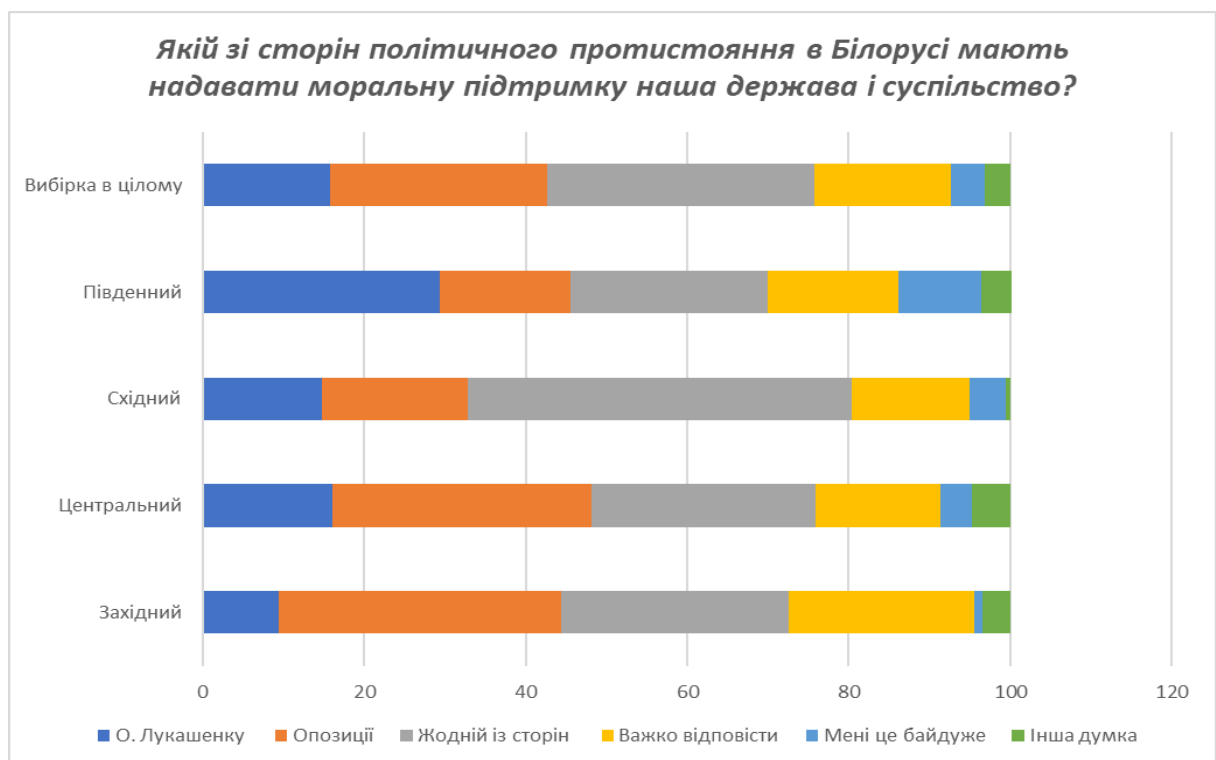
ГРОМАДСЬКА ДУМКА УКРАЇНЦІВ ЩОДО ПОДІЙ У БІЛОРУСІ ПОКИ ЩО НЕ СФОРМУВАЛАСЯ

Пресреліз

З 5 по 14 вересня 2020 року Інститут соціальної та політичної психології НАПН України спільно з Асоціацією політичних психологів України провели опитування громадської думки «Громадсько-політична ситуація в Україні». Вибірка репрезентує доросле населення України віком від 18 років і старше. Опитування проводилося методом інтерв'ювання. Опитано 1202 респонденти у всіх регіонах України за винятком АР Крим, м. Севастополь і захоплених сепаратистами окремих районів Донецької та Луганської областей. Похибка вибірки становить 3,2%.

1. В українському суспільстві поки що **немає єдності** в оцінці ситуації, що склалася в Республіці Білорусь після проведення там 9 серпня 2020 року президентських виборів. Так, **15,8%** опитаних громадян вважають, що українська держава і суспільство мають надавати моральну підтримку **Олександрові Лукашенку** та його прихильникам; майже **27%** респондентів висловлюються на підтримку **білоруської опозиції**, що бореться проти режиму О. Лукашенка; і **33%** вважають, що Україні не слід підтримувати **жодної зі сторін** цього протистояння.

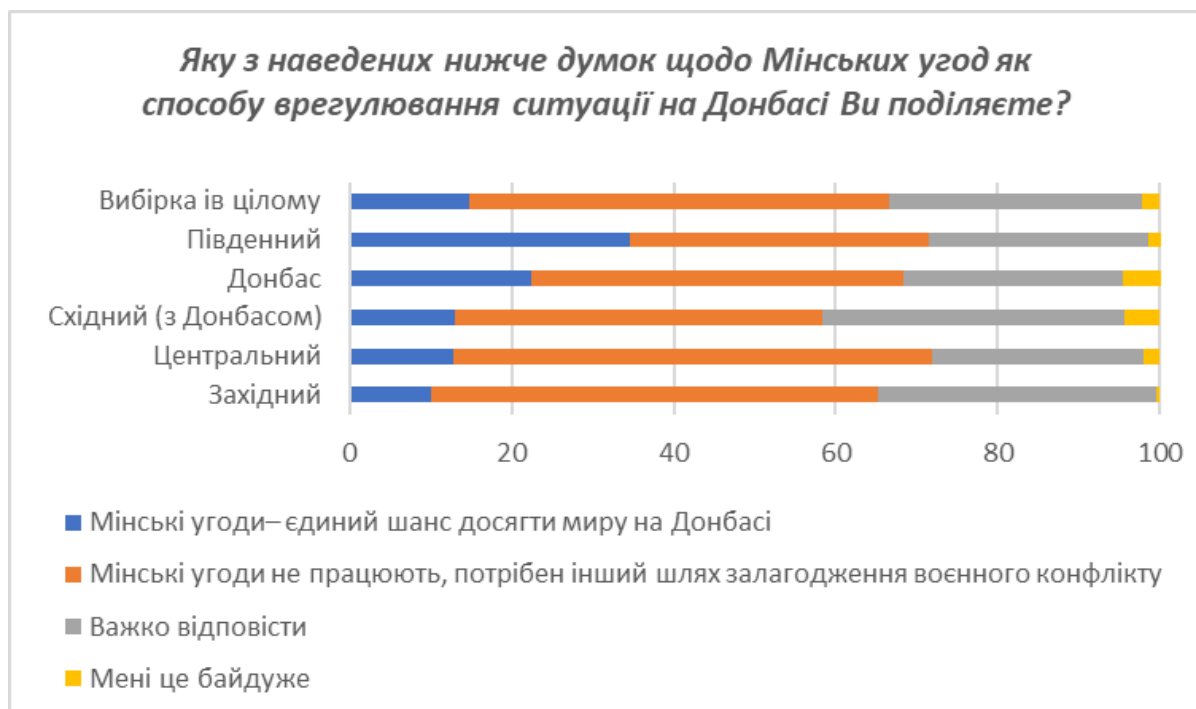
Громадська думка щодо кризи в Білорусі має помітні регіональні особливості. Зокрема, мешканці Південного макрорегіону більше схиляються до підтримки Олександра Лукашенка (29,4%), ніж опозиції (16,2%), або політики невтручання (24,3%). Мешканці західних і центральних областей, навпаки, частіше висловлюються на підтримку опозиції (35% і 32% відповідно). У Східному регіоні превалює думка, що Україні не слід підтримувати жодної зі сторін (47,5%).

На підтримку білоруської опозиції частіше висловлюються молодь віком 18-29 років (40,6%) та виборці партії «Європейська Солідарність» (40,9%). Натомість майже 54% симпатиків партії ОПЗЖ вважають за необхідне підтримати Олександра Лукашенка.

2. Можна впевнено сказати, що в українському суспільстві склався певний **консенсус** щодо оцінки військових дій на Донбасі та перспектив мирного врегулювання. Понад половину респондентів (**51,8%**) вважають, що **Мінські угоди** як спосіб врегулювання ситуації на Донбасі **не працюють** і потрібен інший шлях залагодження воєнного конфлікту на Донбасі. І лише трохи менше **15%** опитаних громадян дотримуються протилежної думки: **Мінським угодам немає альтернативи**, їх виконання – єдиний шанс досягти миру на Донбасі. Близько **57%** опитаних не вірять у тривалий характер чергового, так званого шкільного, **перемир'я** і вважають, що **подальша ескалація військових дій неминуча**. Майже така сама кількість респондентів (**56,7%**) висловилися за те, щоб **Донеччина і Луганщина** в майбутньому зберегли нинішній статус областей України.

3. Незважаючи на певний загальносуспільний консенсус щодо Мінських угод, усе ж таки фіксуються помітні розбіжності щодо цього питання за регіональною та ідеологічною ознаками. Частка прихильників ідеї безальтернативності Мінських угод зростає із Заходу (10,1%) на Схід (13%) і Донбас (22,4%) і сягає максимуму в південних областях (34,6%). І навпаки, рівень підтримки позиції «Мінські угоди не працюють, потрібен інший шлях залагодження воєнного конфлікту на Донбасі» знижується із Заходу (55,2%) на Схід (45,3%) і є найнижчим у південних областях (36,8%). Отже, у громадській думці Південного макрорегіону обидві позиції щодо Мінських угод є майже рівнопредставленими.

Якщо говорити про електорат провідних політичних сил, які наразі мають електоральну підтримку 5% і вище, найбільше прихильників безальтернативності Мінських угод серед симпатиків партії ОПЗЖ (38,2%). Однак і в цій групі респондентів частка тих, хто вважає, що слід шукати інші шляхи залагодження конфлікту на Донбасі, найбільша (45,1%). Прихильники партії «Європейська Солідарність» майже учетверо частіше вважають, що Мінські угоди не працюють і потрібно щось інше, аніж що вони є безальтернативним шляхом досягнення миру (57,7% проти 15,3% відповідно).

4. Думки щодо досягнутого нещодавно чергового перемир'я також різняться залежно від регіону та/або ідеологічних поглядів респондентів. Зокрема, кожен третій мешканець Донбасу (32,9%) вважає, що досягнуте перемир'я – перший крок до надійного і тривкого миру, хоча половина респондентів цього регіону вважає нову ескалацію неминучою. Південний

регіон – єдиний, де кількість тих, хто вірить у перемир'я як крок до тривкого миру (39,7%), переважає кількість «скептиків», які очікують на ескалацію (36,8%).

Скептичні очікування щодо тривалості перемир'я переважають серед прихильників усіх провідних політичних сил, у тому числі партій «Слуга народу» і ОПЗЖ. Але серед прихильників партії «Європейська Солідарність» цей розрив є шестикратним: 75,7% респондентів цієї групи вважають, що це перемир'я, як і всі попередні, не протримається довго, і лише 13,5% – що воно є першим кроком до надійного і тривкого миру.

5. Загальносупільний консенсус щодо бажаного майбутнього Донеччини і Луганщини залишається практично незмінним з вересня 2014 року. І тоді, і зараз найбільш бажаною для українців є перспектива збереження цих територій у статусі областей України (58,1% у 2014 році, 56,7% у 2020 році). Кількість респондентів, які обрали б для Донеччини і Луганщини статус автономії у складі України, скоротилася майже на 5% – з 18,2% у 2014 році до 13,8% у 2020 році. Ідеї щодо «незалежних державних утворень ДНР і ЛНР» або «незалежної республіки Новоросія» залишаються маргінальними (4,4% та 0,8% підтримки, відповідно, у вересні 2020 року). Суб'єктами Російської Федерації ці області хотіли б бачити 3,5% респондентів.

Водночас серед мешканців Донбасу підтримка автономії цих двох областей у складі України та, навіть, «незалежних державних утворень ДНР та ЛНР» є значно вищою – 23,5% і 17,6% відповідно. Суб'єктами РФ ці області в майбутньому бачать 7,1% респондентів Донбасу і 6,3% – Західного макрорегіону.

Сценарій надання Донеччині та Луганщині автономії у складі України підтримують 28,4% прихильників партії ОПЗЖ – тобто майже на 5% більше, ніж, власне, мешканців Донбасу. Прихильники партії «Європейська Солідарність» є найбільш категоричними в підтримці необхідності збереження нинішнього статусу областей України (73,9% – «за»).

Довідково:

Інститут соціальної та політичної психології НАПН України створений 14 жовтня 1996 року. Має статус юридичної особи державної форми власності, до видів діяльності якої належать дослідження та розробки в галузі гуманітарних і суспільних наук, дослідження ринку та вивчення суспільної думки (Довідка 15650/04 з Державного реєстру підприємств та організацій України). Є колективним членом Товариства психологів України, Асоціації політичних психологів України, Соціологічної асоціації України.

Детальніше – за посиланням: <http://ispp.org.ua/>

Асоціація політичних психологів України (АППУ) є Всеукраїнською громадською організацією, яка на основі єдності інтересів об'єднує фахівців, які здійснюють наукову та практичну діяльність у галузі політичної психології та суміжних галузях, а також осіб, колективи та організації, які активно сприяють її здійсненню.

Детальніше – за посиланням: <https://appu.com.ua/>

Науково-організаційний відділ
Інституту соціальної та політичної психології
НАПН України
067-902-76-06
044-425-24-08

Асоціація політичних психологів України
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Київ, 2020

Масове опитування громадян, результати якого подаються нижче, проведено Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України спільно з Асоціацією політичних психологів України 5–14 вересня 2020 року за вибіркою, що репрезентує доросле населення України віком від 18 років і старше. Опитування проводилося методом інтерв'ювання. Опитано 1202 респонденти у всіх регіонах України за винятком АР Крим, м. Севастополь і захоплених сепаратистами окремих районів Донецької та Луганської областей. Похибка вибірки становить 3,2%.

Основні соціально-демографічні характеристики вибіркової сукупності:

за віком:

- 18–29 років – 20,3%;
- 30–55 років – 44,8%;
- 56 років і старше – 34,9%;

за статтю:

- чоловіки – 45,5%;
- жінки – 54,5%;

за рівнем освіти:

- повна вища – 20,0%;
- неповна вища, середня спеціальна – 22,1%;
- повна середня – 39,7%;
- неповна середня – 18,3%;

за національністю:

- українці – 91,9%;
- росіяни – 5,9%;
- особи інших національностей – 2,2%;

за родом занять:

- працівники промисловості – 10,2%;
- працівники сільського господарства – 4,5%;
- працівники сфери обслуговування – 16,5%;
- держслужбовці – 4,9%;
- працівники освіти, науки, охорони здоров'я, культури тощо – 9,3%;
- студенти, учні – 6,3%;
- підприємці – 7,1%;

військовослужбовці (МВС, СБУ) – 0,9%;
пенсіонери – 24,6%;
безробітні – 5,5%;
домогосподарки – 5,9%;
особи іншого роду занять – 4,1%.

Для аналізу регіональних особливостей використано умовний поділ України на такі макрорегіони:

- **Західний** (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області);
- **Центральний** (Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області, м. Київ);
- **Східний** (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська області);
- **Південний** (Миколаївська, Одеська, Херсонська області).

Результати опитування в міру можливості порівнюються з попередніми “зрізами” відповідних моніторингових циклів.

Розподіл відповідей на запитання *“Останніми роками в українському суспільстві висловлюються різні думки щодо Мінських угод як способу врегулювання ситуації на Донбасі. Яку з наведених нижче думок Ви поділяєте?”* (у %)

- Мінським угодам немає альтернативи, їх виконання – єдиний шанс досягти миру на Донбасі.....**14,7**
- Мінські угоди не працюють, потрібен інший шлях залагодження воєнного конфлікту на Донбасі.....**51,8**
- важко відповісти.....**31,2**
- мені це байдуже**2,2**

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони				
	Західний	Центральний	Східний (з Донбасом)	Донбас	Південний
Мінським угодам немає альтернативи, їх виконання – єдиний шанс досягти миру на Донбасі	10,1	12,8	13,0	22,4	34,6
Мінські угоди не працюють, потрібен інший шлях залагодження воєнного конфлікту на Донбасі	55,2	59,1	45,3	45,9	36,8
важко відповісти	34,3	26,1	37,3	27,1	27,2
мені це байдуже	0,4	2,0	4,4	4,7	1,5

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
Мінським угодам немає альтернативи, їх виконання – єдиний шанс досягти миру на Донбасі	14,8	12,1	18,1
Мінські угоди не працюють, потрібен інший шлях залагодження воєнного конфлікту на Донбасі	48,4	57,1	47,1
важко відповісти	33,2	28,8	33,1
мені це байдуже	3,7	2,0	1,7

Серед прихильників провідних політичних сил:

	Слуга народу	ОПЗЖ	Європейська Солідарність	Батьківщина	РП Олега Ляшка
Мінським угодам немає альтернативи, їх виконання – єдиний шанс досягти миру на Донбасі	25,6	38,2	15,3	14,9	0,0
Мінські угоди не працюють, потрібен інший шлях залагодження воєнного конфлікту на Донбасі	43,6	45,1	57,7	48,3	60,0
важко відповісти	29,7	16,7	27,0	33,3	40,0
мені це байдуже	1,2	0,0	0,0	3,4	0,0

Розподіл відповідей на запитання **“Як відомо, на Донбасі на лінії зіткнення триває – попри окремі порушення – так зване шкільне перемир’я. Яку з наведених нижче точок зору щодо нього Ви поділяєте?”** (у %)

- досягнуте перемир’я – перший крок до надійного і тривкого миру18,2
- це перемир’я, як і всі попередні, не протримається довго, подальша ескалація військових дій неминуча57,2
- важко відповісти.....22,3
- мені це байдуже2,2

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони				
	Західний	Центральний	Східний (з Донбасом)	Донбас	Південний
досягнуте перемир’я – перший крок до надійного і тривкого миру	19,1	12,2	17,2	32,9	39,7
це перемир’я, як і всі попередні, не протримається довго, подальша ескалація військових дій неминуча	64,4	63,3	51,5	50,6	36,8
важко відповісти	16,1	22,4	27,2	14,1	22,1
мені це байдуже	0,4	2,2	4,1	2,4	1,5

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
досягнуте перемир'я – перший крок до надійного і тривкого миру	21,3	18,1	16,7
це перемир'я, як і всі попередні, не протримається довго, подальша ескалація військових дій неминуча	53,3	59,8	56,2
важко відповісти	21,7	19,9	25,7
мені це байдуже	3,7	2,2	1,4

Серед прихильників провідних політичних сил:

	Слуга народу	ОПЗЖ	Європейська Солідарність	Батьківщина	РП Олега Ляшка
досягнуте перемир'я – перший крок до надійного і тривкого миру	31,6	34,3	13,5	18,4	33,3
це перемир'я, як і всі попередні, не протримається довго, подальша ескалація військових дій неминуча	44,4	43,1	75,7	49,4	53,3
важко відповісти	21,6	21,6	10,8	28,7	13,3
мені це байдуже	2,3	1,0	0,0	3,4	0,0

Розподіл відповідей на запитання *“Якби це залежало від Вас, яке майбутнє Ви особисто обрали б для Донеччини та Луганщини?”* (у %)

	Вересень 2014 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.
збереження нинішнього статусу областей України	58,1	54,2	53,5	56,7
автономія у складі України	18,2	20,5	18,3	13,8
незалежні державні утворення ДНР та ЛНР	3,5	2,0	2,6	4,4
незалежна республіка Новоросія	2,5	1,2	1,3	0,8
суб'єкти Російської Федерації	5,3	4,2	4,6	3,5
інше	2,2	2,2	2,9	2,2
важко відповісти	10,3	15,7	16,7	18,6

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони				
	Західний	Центральний	Східний (з Донбасом)	Донбас	Південний
збереження нинішнього статусу областей України	67,9	50,7	56,5	47,1	55,1
автономія у складі України	6,7	15,2	16,3	23,5	16,9
незалежні державні утворення ДНР та ЛНР	3,0	3,3	5,9	17,6	7,4
незалежна республіка Новоросія	1,1	0,9	0,9	0,0	0,0
суб'єкти Російської Федерації	6,3	3,9	2,1	7,1	0,0
інше	2,2	2,6	1,8	1,2	2,2
важко відповісти	12,7	23,5	16,6	3,5	18,4

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
збереження нинішнього статусу областей України	64,3	56,7	52,1
автономія у складі України	12,7	14,5	13,6
незалежні державні утворення ДНР та ЛНР	2,5	5,0	4,8
незалежна республіка Новоросія	1,2	0,6	1,0
суб'єкти Російської Федерації	1,2	3,5	4,8
інше	1,6	2,2	2,6
важко відповісти	16,4	17,5	21,2

Серед прихильників провідних політичних сил:

	Слуга народу	Європейська Солідарність	ОПЗЖ	Батьківщина	РП Олега Ляшка
збереження нинішнього статусу областей України	63,4	73,9	42,2	52,9	40,0
автономія у складі України	12,2	3,6	28,4	9,2	13,3
незалежні державні утворення ДНР та ЛНР	2,3	1,8	9,8	9,2	13,3
незалежна республіка Новоросія	1,7	0,0	1,0	0,0	0,0
суб'єкти Російської Федерації	2,3	5,4	4,9	1,1	6,7
інше	0,6	7,2	2,0	3,4	0,0
важко відповісти	17,4	8,1	11,8	24,1	26,7

Розподіл відповідей на запитання *“Непроста ситуація склалась останнім часом і в сусідній Білорусії – після проведених там у серпні президентських виборів. Як Ви думаєте, якій зі сторін гострого політичного протистояння в цій країні мають надавати моральну підтримку наша держава і суспільство?”* (у %)

- білоруському президентові О. Лукашенку та його прихильникам**15,8**
- білоруській опозиції, що бореться проти режиму О. Лукашенка.....**26,9**
- не слід підтримувати жодної із сторін цього протистояння**33,0**
- інша думка**3,2**
- важко відповісти.....**16,9**
- мені це байдуже**4,2**

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
білоруському президентові О. Лукашенку та його прихильникам	9,4	16,1	14,8	29,4
білоруській опозиції, що бореться проти режиму О. Лукашенка	35,0	32,0	18,1	16,2
не слід підтримувати жодної із сторін цього протистояння	28,2	27,8	47,5	24,3
інша думка	3,4	4,8	0,6	3,7
важко відповісти	22,9	15,4	14,5	16,2
мені це байдуже	1,1	3,9	4,5	10,3

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
білоруському президентові О. Лукашенку та його прихильникам	8,6	13,8	22,5
білоруській опозиції, що бореться проти режиму О. Лукашенка	40,6	28,5	17,0
не слід підтримувати жодної із сторін цього протистояння	25,8	35,9	33,5
інша думка	3,7	2,0	4,3
важко відповісти	17,2	15,5	18,7
мені це байдуже	4,1	4,3	4,1

Серед прихильників провідних політичних силі:

	Слуга народу	Європейська Солідарність	ОПЗЖ	Батьківщина	РП Олега Ляшка	Опоблок
білоруському президентові О. Лукашенку та його прихильникам	15,8	6,4	53,9	19,5	33,3	31,7
білоруській опозиції, що бореться проти режиму О. Лукашенка	33,3	40,9	2,9	24,1	13,3	4,9
не слід підтримувати жодної із сторін цього протистояння	31,6	27,3	29,4	31,0	33,3	46,3
інша думка	0,0	12,7	2,9	3,4	0,0	0,0
важко відповісти	15,8	10,9	8,8	17,2	13,3	17,1
мені це байдуже	3,5	1,8	2,0	4,6	6,7	0,0